

του **Ηρακλή Κακαβάνη**

Πρώτη **διαδικτυακή ανάρτηση** ενός δυσεύρετου σήμερα λευκώματος του εικαστικού Γ. Φαρσακίδη για την εξέγερση του Νοέμβρη

ΕΔΩ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

6 ΣΧΕΔΙΑ-ΑΦΙΣΕΣ

ο θόρυβος απ' τις ερπύστριες το ανορθωμένο τρίχωμα της νύχτας
αδέρφια φώναζαν πρώτα, αδέρφια,, αδέρφια,
φονιάδες φώναζαν ύστερα, πληρωμένοι φονιάδες, φονιάδες,
τραυματιοφορείς, αργά πιο αργά,
αργά να βγεις, αργά να μείνεις, αργά να κάνεις πίσω
κρύψε στη μέσα τσέπη σου ένα κομμάτι φωτιά, κρύψε τη σημαία
θα 'ρθει πάλι ο καιρός, θα 'ρθουν δέντρα, απογεύματα στα κατώφλια

(Γ. Ρίτσος «Το σώμα και το αίμα» 1973)

Ο αγώνας του λαού και της νεολαίας το Νοέμβρη του 1973 φλογίζει τις καρδιές και εμπνέει όσους μάχονται ενάντια στην αδικία και σε κάθε μορφή βίας. Ένα χρόνο μετά τα γεγονότα του Πολυτεχνείου περισσότεροι από ένα εκατομμύριο άνθρωποι συμμετείχαν στην πιο μεγάλη διαδήλωση που γνώρισε ο τόπος τούτος. Ήταν ένα συλλαλητήριο τιμής στους νεκρούς του Πολυτεχνείου, «που με μόνο όπλο τους την πίστη σε έναν καλύτερο κόσμο είχαν προτάξει τα στήθη τους αψηφώντας τα τανκς». Έκτοτε, κάθε χρόνο χιλιάδες ανθρώπων ανήμερα της επετείου διαδηλώνουν τη θέλησή τους για ολοκλήρωση των ιδανικών του Πολυτεχνείου.

Το κορυφαίο γεγονός της αντιδικτατορικής πάλης ενέπνευσε και τους καλλιτέχνες. Όλες τις Τέχνες. Ειδικά ποιητές, πεζογράφους, εικαστικούς. Οι αγώνες του λαού πάντα αποτελούσαν και αποτελούν πηγή έμπνευσης για κάθε καλλιτέχνη! Ή, όπως το είπαν οι ναυτεργάτες στη δική τους έκθεση εικαστικών τεχνών και φωτογραφίας (έχει γίνει θεσμός, φέτος ήταν η 8η χρονιά), «Οι αγώνες είναι η τέχνη του λαού και η τέχνη το όπλο του».

Χαρακτηριστικότερο παράδειγμα αυτό του Γιάννη Ρίτσου. Τις μέρες που εξελίσσονται τα γεγονότα γράφει το «Ημερολόγιο μιας βδομάδας» και «Το σώμα και το αίμα». Και άλλοι ποιητές γράψανε αργότερα. Η επίδραση του Πολυτεχνείου στην ποίηση και στην πεζογραφία έχει αρχίσει να μελετάται. Ήδη υπάρχει μια πρώτη προσπάθεια στο ριζοσπάστη στις 15/11/1987, όπου καταγραφόταν μεγάλος αριθμός ονομάτων καλλιτεχνών, μεταξύ των οποίων και 32 ποιητών, πεζογράφων και άλλων συγγραφέων και η ανθολογία του Ηλία Γκρη «Το μελάνι φωνάζει (Η 17 Νοέμβρη στη λογοτεχνία)» (εκδόσεις «Μεταίχμιο», 2003).

Από τους πρώτους δημιουργούς που απαθανάτισαν τον αγώνα και το πνεύμα του Πολυτεχνείου ο εικαστικός Γιώργος Φαρσακίδης, της γενιάς της Αντίστασης. Με δεκαεξίμισι

χρόνια εξορίας. Τα τρεισήμισι από αυτά την περίοδο της χούντας. Συνελήφθη την πρώτη μέρα του πραξικοπήματος. Με τη σύλληψή του μεταφέρεται στον Ιππόδρομο όπου η Χούντα συγκέντρωνε όλους τους συλληφθέντες προκειμένου μετά να τους στείλει στους τόπους εξορίας. Εκεί, στον Ιππόδρομο τη δεύτερη μέρα σκότωσαν τον Παναγιώτη Ελή, το πρώτο θύμα της δικτατορίας. Την τρίτη μέρα πήγαν τον Γιάννη Ρίτσο και άλλους και άλλους κατόπιν άλλων...

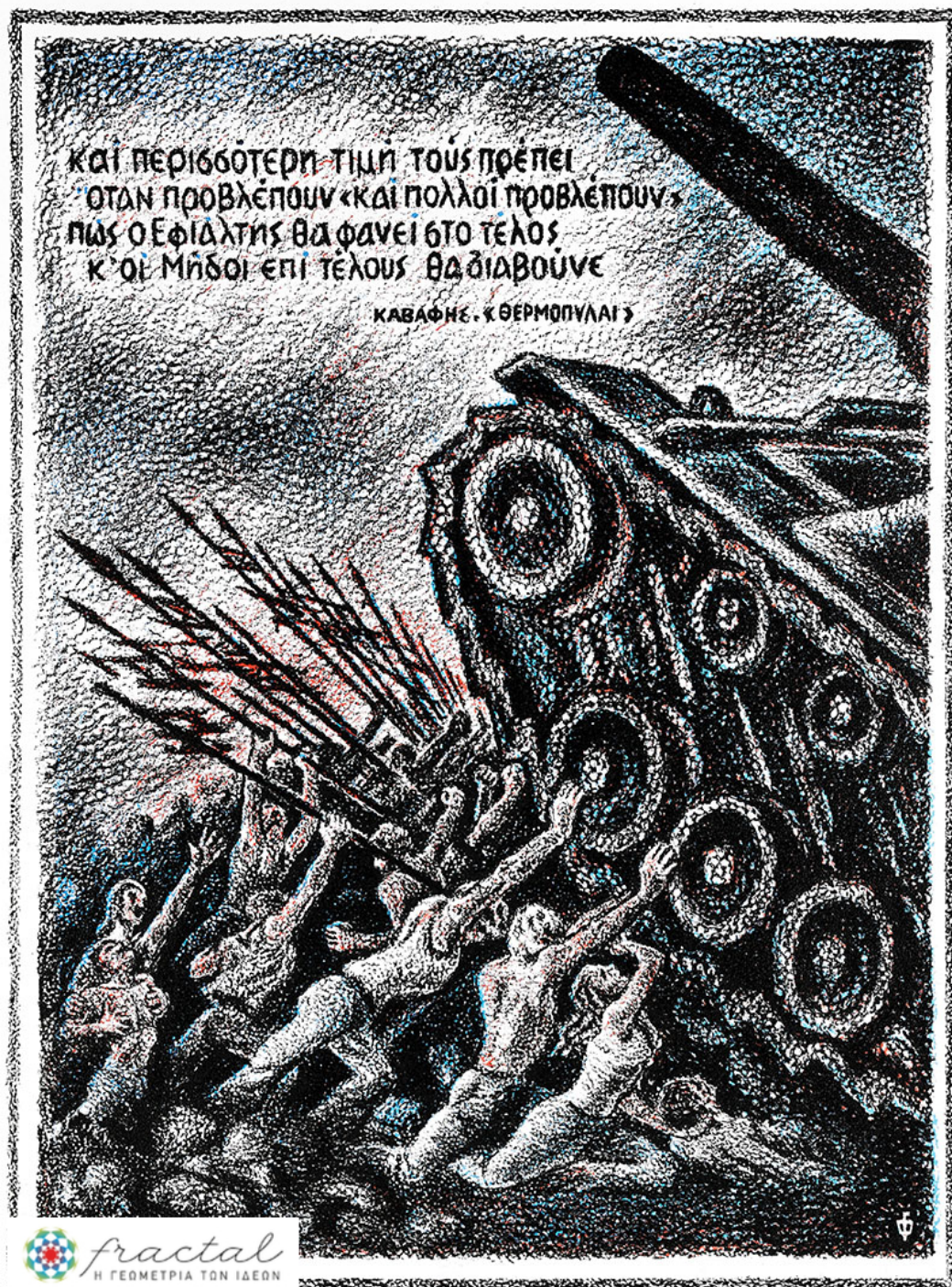
Από τον Ιππόδρομο ο Γιώργος Φαρσακίδης βρέθηκε στη Γυάρο και μετά στο Λακκί της Λέρου. Μέχρι το 1970 που απολύθηκε. Όπως και στους προηγούμενους τόπους εξορίας έτσι και στη Γυάρο η Τέχνη γίνεται μέσο αντίστασης. Λέει ο ίδιος: «Ζωγραφίζαμε, χαράζαμε, τυπώναμε κάρτες στον Αϊ-Στράτη, και επί Χούντας αργότερα στη Γυάρο και Λέρο. Να μάθουν οι έξω ότι ζούμε και κρατάμε άπαρτο το αγωνιστικό μας χαράκωμα».

Με την απελευθέρωσή του συμμετέχει στην αντιδικτατορική πάλη. Είναι σύνδεσμος Αθήνας - Θεσσαλονίκης του παράνομου μηχανισμού του ΚΚΕ. Τα γεγονότα του Πολυτεχνείου τα ζει από κοντά και συμμετέχει καθημερινά. Το εργαστήρι του λίγο πιο κάτω, στην πλατεία Αττικής. Πέντε από τις έξι κοπέλες του εργαστηρίου τις ημέρες της εξέγερσης είναι κλεισμένες στο Πολυτεχνείο.

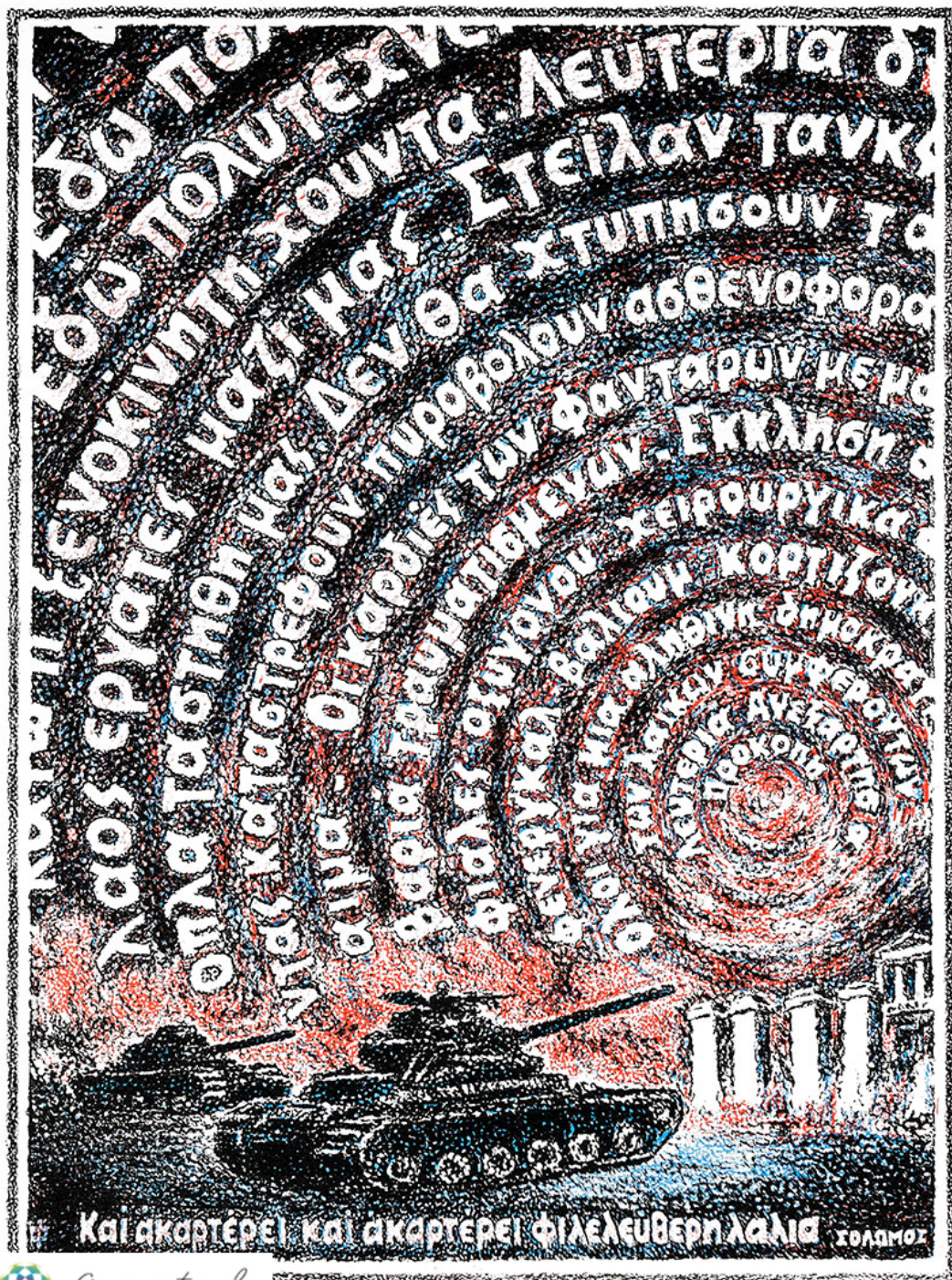
Τη μεθεπόμενη της εισβολής στο Πολυτεχνείο τον συνέλαβαν μαζί με τα μέλη του συνεργείου στο εργαστήρι. Έξι άτομα. Τον ίδιο τον κράτησαν για τρεις ημέρες. Με το που βρέθηκε ελεύθερος αποτυπώνει σκέψεις, συναισθήματα, γεγονότα στο χαρτί. Και αμέσως τα πρώτα σχέδια. Έξι σχέδια με χρώμα, εμπνευσμένα από τον αγώνα των φοιτητών.

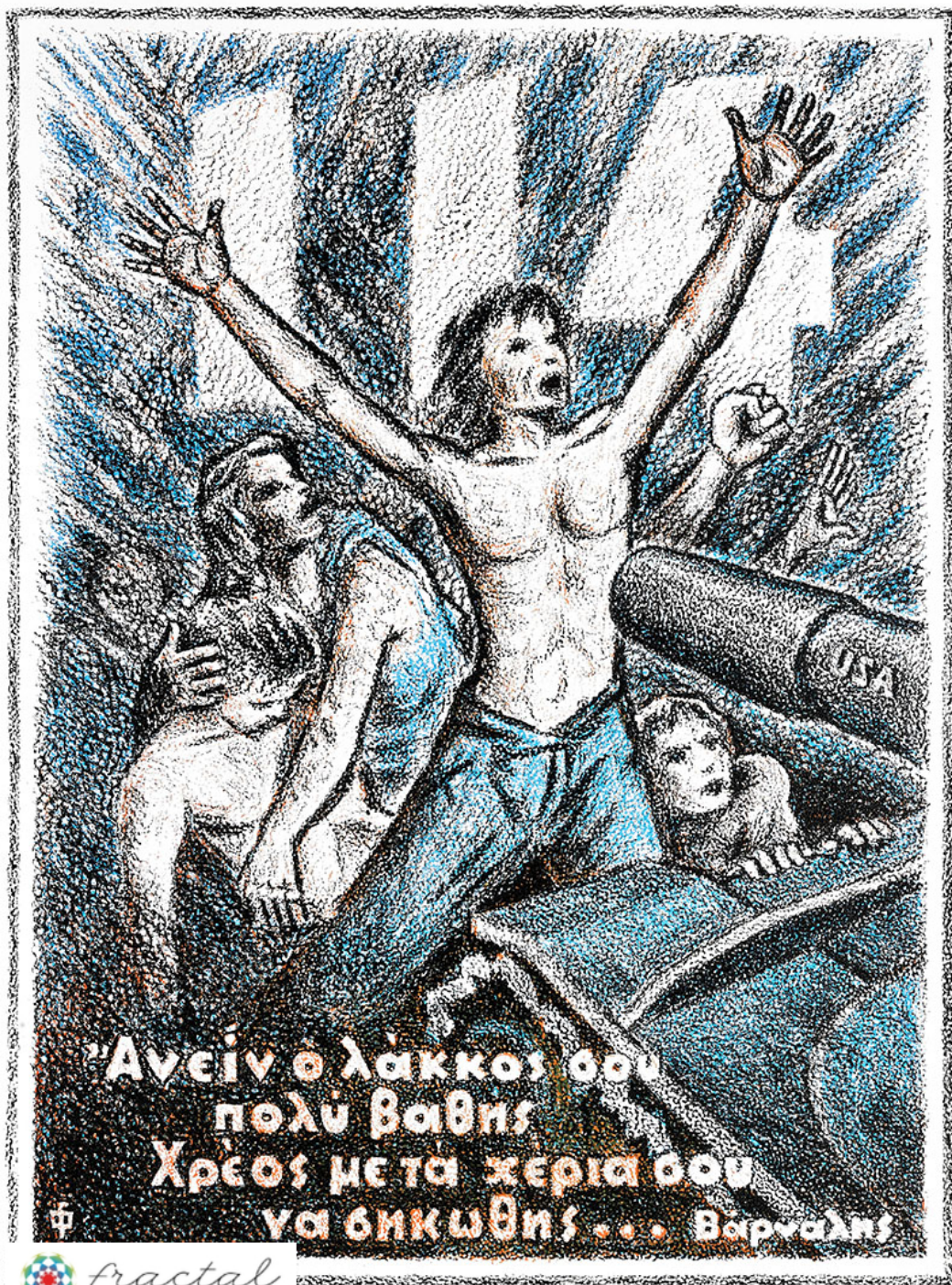
Με τη μεταπολίτευση τυπώθηκαν ως αφίσες ξεχωριστά το καθένα (στόλισαν τότε πολλά εφηβικά δωμάτια) και σε λεύκωμα και κυκλοφόρησαν ευρέως. Κάθε φύλλο είχε ως τίτλο στίχους ποιητών: Καβάφη («Θερμοπύλες»), Παλαμά («Δωδεκάλογος του γύφτου»), Βάρναλη («Καμπάνα»), Σικελιανού («Ο θάνατος του Διγενή Ακρίτα»), Σολωμού («Ύμνος εις την Ελευθερίαν») και Αγγουλέ («Στην ιστορία»). Και το εξώφυλλο, ένα έβδομο σχέδιο με στίχους του Γ. Ρίτσου («Εδώ το φως»). Δυστυχώς το λεύκωμα σήμερα δεν κυκλοφορεί και η φωτογραφική του ανάρτηση στο ΦΡΑΚΤΑΛ είναι η πρώτη στο διαδίκτυο.

Το σημερινό αφιέρωμα δεν έχει μόνο τιμητικό χαρακτήρα σε έναν ασυμβίβαστο αγωνιστή δημιουργό. Είναι ταυτόχρονα μια ανάγκη να σώσουμε τα αποτυπώματα της ιστορίας στη μνήμη μας. Η μνήμη είναι αδύνατη, η συνείδηση προκατασκευασμένη και η λήθη ο θάνατος της ελπίδας. Η Τέχνη απαθανατίζει και αφυπνίζει.

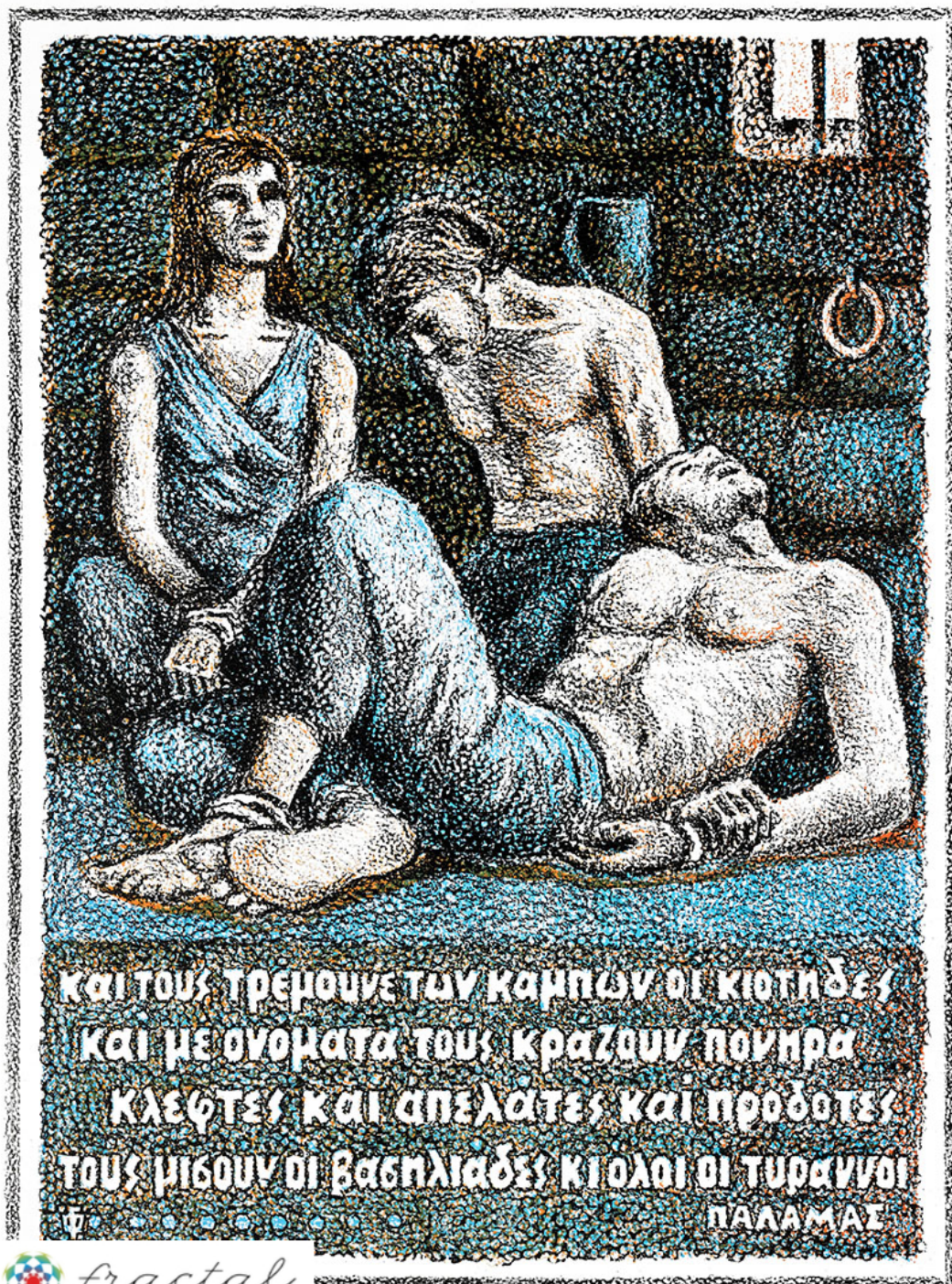

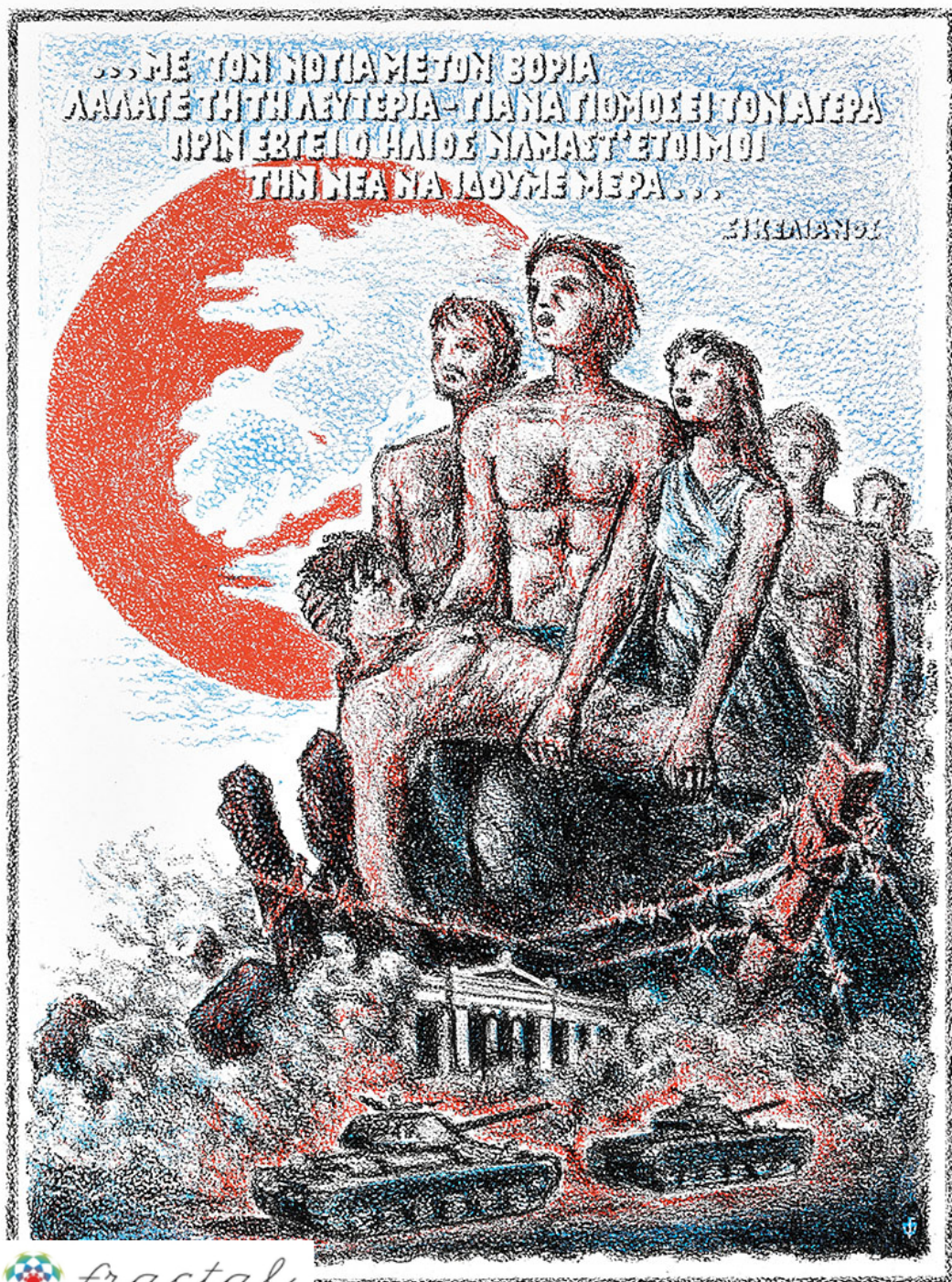

fractal
Ἡ ΓΕΩΜΕΤΡΙΑ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ

Σύνθεση του Γ. Φαρακιάδη

Πηγή: **fractalart.gr**